УДК 657.422.1

Савченко Т.Г., доцент кафедри банківської справи, кандидат економічних наук

БАНКІВСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГРОШОВОГО РИНКУ

У статті розроблено підходи щодо структуризації видів та форм банківської звітності у розрізі суб'єктів грошового ринку. Досліджено переваги та недоліки використання окремих видів звітності для прийняття ефективних економічних рішень суб'єктами грошового ринку.

Ключові слова: суб'єкти грошового ринку, управлінська звітність банку, фінансова звітність банку, статистична звітність банку.

Approaches to classifications of types and forms of the bank reports in relation with money market participants are developed in the article. Advantages and disadvantages of the use of reports separate types for effective economic decisions of money market participants are probed.

Keywords: money market participants, management reports of bank, financial reports of bank, statistical reports of bank.

Постановка проблеми. Економічна інформація стає все більш вагомим фактором економічної діяльності, а також одним із ключових параметрів наукових досліджень у даній сфері. Якісна інформація необхідна для прийняття ефективних економічних рішень будь-якими суб'єктами економічних відносин. Дана теза набирає особливої актуальності для фінансових відносин, що реалізуються у середовищі значних та динамічних інформаційних потоків. Таким чином, об'єктивна та своєчасна інформація часто стає вирішальним чинником при досягненні економічних цілей суб'єктами грошового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У навчальній літературі широко висвітлюються методичні підходи щодо формування окремих видів звітності банку [1, 7, 9, 11, 21]. У науковій літературі наявні публікації щодо актуальних проблем ведення бухгалтерського обліку у банку та формування банківської звітності [4, 15, 17, 18, 19]. Однак, залишається не достатньо опрацьованим завдання аналізу звітної інформації банків у взаємозв’язку з суб'єктами грошового ринку. Вирішення даного завдання дозволить визначити проблемні аспекти формування та оприлюднення банківської звітності усунення яких сприятиме підвищенню ефективності її використання суб'єктами грошового ринку.

Мета статті. Систематизувати основні види звітної інформації банків у взаємозв’язку з потребами суб'єктів грошового ринку. Визначити напрямки розвитку інформаційного забезпечення суб'єктів грошового ринку для підтримки ефективного функціонування даного сегменту фінансового ринку.

Виклад основного матеріалу. У нашій попередній статті [16] обґрунтовано доцільність виділення у структурі грошового ринку України наступних сегментів: внутрішньобанківський, роздрібний, оптовий (міжбанківський та боргових цінних паперів) та міжнародний. Причому до останнього сегменту ми відносимо операції на грошовому ринку, які прямо або опосередковано впливають на грошові потоки між резидентами та нерезидентами. Учасниками наведених вище сегментів горшкового ринку є: комерційні банки та інші фінансові організації; юридичні та фізичні особи – клієнти банків; державні органи, преш за все, центральні банки; закордонні, зокрема міжнародні, фінансові організації та державні органи [16].

Основними учасниками грошового ринку є комерційні банки. Вони акумулюють найбільший обсяг інформації, яка у подальшому використовується усіма іншими учасниками фінансових відносин. Як наслідок, банківська звітність є основною складовою інформаційного забезпечення прийняття економічних рішень суб’єктами грошового ринку. Потрібно підкреслити, що банки включають у свою звітність інформацію як за власними операціями, так і за посередницькими операціями виконаними банками за рахунок та з ініціативи клієнтів. Таким чином, банківська звітність досить об'єктивно та комплексно відображає стан, тенденції та перспективи розвитку кон'юнктури основних сегментів грошового ринку.

Банки складають звітність, що суттєво відрізняється від звітності інших суб'єктів господарювання. Перш за все, специфіка банківської звітності проявляється у значно більшому обсязі звітної інформації та публічністю значної її частки. Обсяг звітної інформації, що формується та передається банками набагато більший за обсяг звітності інших суб’єктів господарювання, що перш за все обумовлюється посиленим державним та

внутрішньобанківським контролем за ризиками банківської діяльності. Публічність значного обсягу звітної інформації банків пояснюється значним колом клієнтів банків (фізичних та юридичних осіб), які повинні мати доступ до окремих видів звітної інформації банку.

Потрібно зазначити, що різними вітчизняними та міжнародними організаціями періодично здійснюються дослідження інформаційної прозорості українських банків. Представниками агентства фінансових ініціатив та Standard & Poor's з 2006 року проводиться щорічне дослідження інформаційної прозорості банків України. Останній звіт був оприлюднений у 2010 році та охоплював 30 банків, що є найбільшими за величиною чистих активів на 1 липня 2010 року [5].

Дане дослідження було спрямоване на визначення повноти та вчасності розкриття усієї істотної для інвесторів та інших учасників ринку (аналітиків, клієнтів та ін.) інформації. Воно проводилось методом анкетування за 116 критеріями, розділених на три блоки: блок 1 «Структура власності та права акціонерів»; блок 2 «Фінансова та операційна інформація», що включає 64 критерії; блок 3 «Склад та процедури Спостережної Ради та менеджменту». У процесі дослідження аналізувалась загальнодоступна інформація із трьох основних джерел: річні звіти банків; офіційні інтернет-сайти банків; а також публічна звітність, що надається до регулюючих органів: НБУ, ДКЦПФР, фондовим біржам.

За результатами дослідження 2010 року [5] встановлено, що індекс інформаційної прозорості, що розраховується як середній бал за 30-ма найбільшими банками України, впав на 6,1 п.п. – до 42,7%. Як наслідок кумулятивна позитивна динаміка індексу прозорості з 2006 по 2010 рік фактично зведена до незначних 0,8 п.п. Дана тенденція суттєво погіршує можливості використання суб'єктами грошового ринку звітної інформації банків для прийняття ефективних економічних рішень. Причиною падіння індексу прозорості стало різке обмеження доступу до звітності, що подається до

органів регулювання, а також через значне скорочення обсягу публічної фінансової та операційної інформації.

Інтернет-видання «Економічна правда» розрахувала власний рейтинг прозорості українських банків [8]. Даний рейтинг, на відміну від дослідження Standard&Poor's, більше спрямований на інформаційні потреби інших суб'єктів грошового ринку: акцент зміщується від іноземних інвесторів до клієнтів українських банків. У процесі дослідження оцінювались відкритість в інтернет-мережі: фінансової звітності, послуг, менеджменту, структури власності банків, а також їх здатність оперативно реагувати на журналістські e-mail-запити. Рейтинг охоплює 35 найбільших роздрібних банків, що входять до першої та другої груп за класифікацією НБУ.

У межах даного рейтингу, найважливішою складовою відкритості визначено доступність, повноту і своєчасність фінансової звітності. Моніторинг 35 сайтів показав, що хоча усі банки у листопаді опублікували річну фінансову звітність за 2009 рік за національними стандартами, лише 40% розкрили повний звіт за третій квартал, а 25% оприлюднили окремі показники або лише баланс. Ситуація з необов'язковою звітністю за міжнародними стандартами складніша: даний вид звітності наведено на сайтах 54% банків, причому лише шість кредитно-фінансових установ опублікували відповідні піврічні звіти.

Інформаційне забезпечення прийняття економічних рішень суб'єктами грошового ринку доцільно розглядати у розрізі видів звітності банку: фінансової, статистичної, управлінської та податкової. Основні характеристики даних видів звітності наведено у таблиці 1. Інформація, що розкривається у межах зазначених видів звітності характеризує окремі аспекти та напрямки діяльності банків та їх клієнтів. Вона може використовуватись суб'єктами грошового ринку, які є юридичними особами для реалізації основних функцій управління: планування, організації, обліку, аналізу та контролю; а суб'єктами грошового ринку – фізичними особами для прийняття різноманітних економічних рішень.

Таблиця 1 – Порівняльний аналіз видів звітності банку

Класифікаційна ознака	**Вид звітності**			
	Фінансова	**Статистична**	**Управлінська**	**Податкова**
Періодичність надання	Квартальна; річна.	Щоденна; тижнева; декадна; двотижнева; місячна; квартальна; піврічна; річна.	Не регулюється.	Місячна; квартальна; річна.
Рівень публічності	Повністю публічна.	Частково публічна в агрегованому вигляді.	Не публічна.	Не публічна.
Основні категорії користувачів	Коло користувачів не обмежене. Основні групи: акціонери, НБУ, контрагенти та клієнти банку.	Щодо банківських операцій НБУ, МВФ та інші користувачі. Щодо господарських операцій Держкомстат.	Менеджери вищої та середньої ланок.	Державна податкова адміністрація, керівництво банку.
Спосіб надання	Електронною поштою та на паперових носіях.	Переважно електронною поштою, на паперових в окремих випадках.	Не регламентується.	В паперовому та електронному вигляді.
Суб'єкти, що подають звітність	Балансові підрозділи банку; юридичні особи; материнські банки.	Балансові підрозділи банку; банки-юридичні особи.	Центри відповідальності банку.	Балансові підрозділи банку; банки - юридичні особи.
Основні нормативні акти, що регулюють процес складання	Постанова Правління НБУ №480 від 27.12.2007.	Постанова Правління НБУ №124 від 19.03.2003 року; Накази Держкомстату.	Постанова Правління НБУ №324 від 06.09.2007 року.	Податкове законодавство та Накази ДПА.

Проаналізувавши зміст таблиці 1 можна зазначити, що наведені види звітності мають як спільні так і відмінні характеристики, які зумовлені метою їх складання:

- *фінансова* звітність забезпечує розкриття узагальненої інформації щодо фінансового стану банку (активи, зобов'язання, капітал), фінансових результатів його діяльності (доходи, витрати, прибутки, збитки) та руху грошових коштів банку та учасників консолідованої групи;
- *статистичну* звітність банку доцільно розглядати у розрізі двох складових: по-перше, статистична звітність, що подається до Національного банку України (НБУ) використовується для забезпечення інформаційної основи виконання даним державним органом своїх функцій: розробки та реалізації грошово-кредитної політики, банківського нагляду, складання платіжного балансу і т. д.; по-друге, статистична звітність, що подається до Державного комітету статистики України (Держкомстат) використовується для формування

статистичних даних в цілому по економіці держави;

- за результатами вивчення *управлінської* звітності менеджерами вищої та середньої ланок банку приймаються поточні, тактичні та стратегічні управлінські рішення;
- *податкова* звітність використовується для визначення сум податків та зборів, які підлягають сплаті банком, а також для контролю податкових органів за правильністю їх розрахунку.

На рисунку 1 розкрито взаємозв'язок видів звітності з сегментами та суб'єктами грошового ринку. Таким чином, найбільш важливими, з точки зору прийняття рішень суб'єктами грошового ринку, є фінансова та управлінська звітність банків, а також статистична звітність, що подається до Національного банку України. Розглянемо більш детально особливості формування та основні напрямки використання даних видів звітності.

Фінансова звітність розкриває узагальнену інформацію щодо фінансового стану банку, результатів його діяльності та руху грошових коштів. Таким чином, даний вид звітності комплексно відображає поточний стан банку та може використовуватись для оцінки перспектив його функціонування. Фінансова звітність є повністю публічно, що підвищує її значення, як інформаційної основи прийняття економічних рішень суб’єктами грошового ринку. Однак, на практиці існують певні проблеми з оприлюдненням фінансової звітності банки на існування яких вказують розглянуті вище дослідження прозорості банків України [5, 8].

Основним нормативним документом, який визначає правила складання та подання фінансової звітності комерційними банками України є інструкція «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» затверджена постановою Правління НБУ №480 від 27.12.2007 року (далі Інструкція №480) [6]. У відповідності до даного документу банки складають чотири види фінансової звітності: квартальну, річну, консолідовану та з урахуванням впливу інфляції.

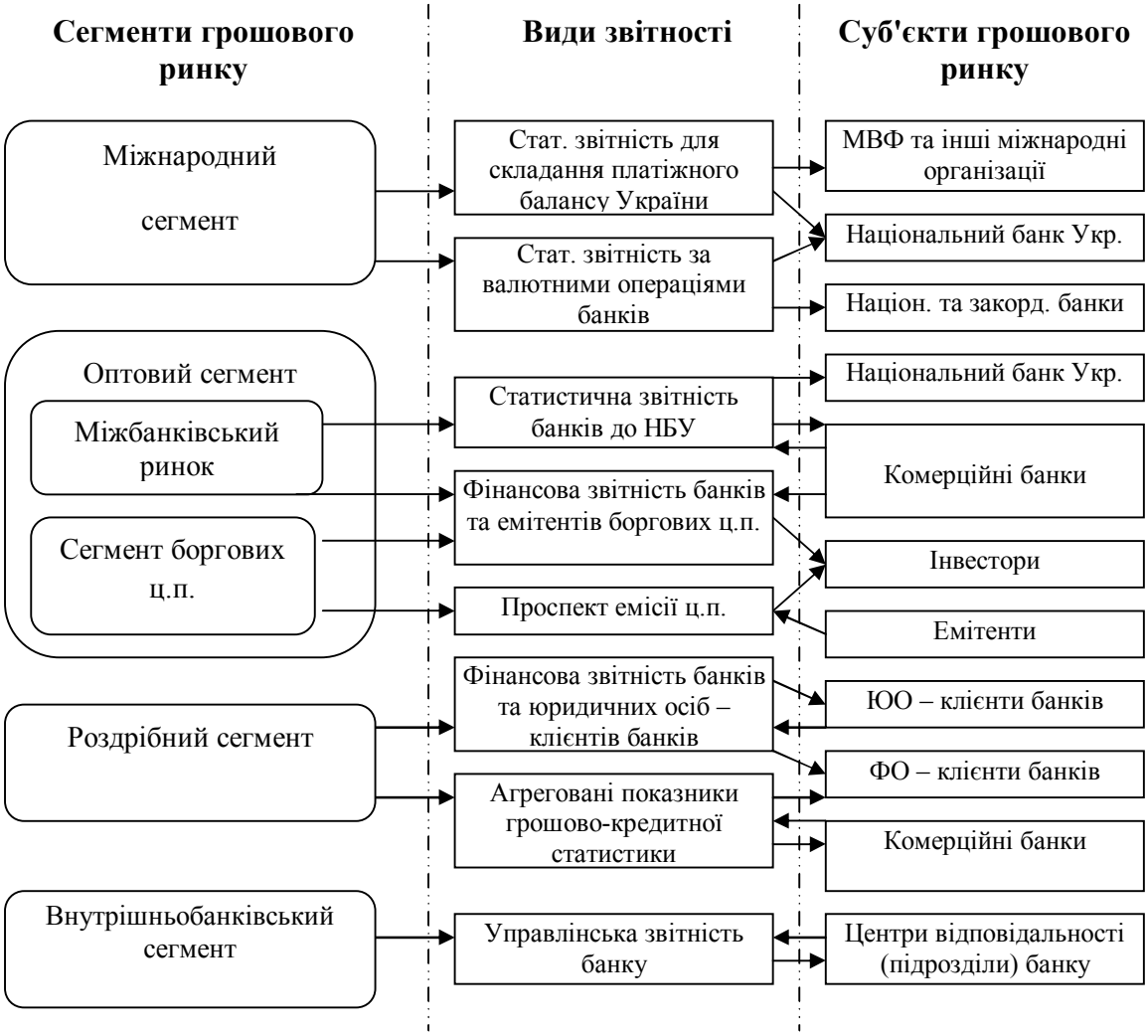

Рисунок 1 – Взаємозв'язок видів звітності з сегментами та суб'єктами грошового ринку

Помірні темпи інфляції, що спостерігаються в економіці України протягом XXI століття, обумовлюють відсутність необхідності складання фінансової звітності банків з урахуванням впливу інфляції. Консолідовану фінансову звітність складають материнські банки включаючи до власної фінансової звітності показники інших юридичних осіб-учасників консолідованої групи. Суб'єктами грошового ринку консолідована звітність може використовуватись для здійснення аналізу фінансового стану банківської або фінансово-промислової групи. Оскільки консолідована звітність складається лише із річною періодичністю вона може використовуватись виключно для розробки (коригування) стратегічних рішень учасників грошового ринку.

Таким чином, найбільш важливими для суб'єктів грошового ринку є квартальна та річна фінансова звітність. Порядок складання квартальної фінансової звітності банків визначається главою 3 Інструкції №480 [6]. Банк подає квартальну фінансову звітність у складі: балансу, звіту про фінансові результати та трьох приміток.

Найбільш комплексно відображає фінансовий стан банку примітка «Окремі показники діяльності банку», яка складається у відповідності до додатку 11 Інструкції №480. У ній банк розкриває інформацію щодо економічних нормативів встановлених НБУ та наводить показники щодо якості кредитного портфелю. Крім того, у даній примітці зазначається рентабельність активів банку, прибутковість акцій та наводиться перелік власників істотної участі.

Річна фінансова звітність складається банками-юридичними особами відповідно до вимог глави 4 Інструкції №480 [6]. Вона включає три основні частини: загальну інформацію про діяльність банку, форми фінансової звітності (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал), а також примітки до фінансової звітності.

Потрібно зазначити, що основний обсяг інформації у річній фінансовій звітності наводиться у примітках. Із 46 приміток, що включають банки до річної фінансової звітності 23 примітки деталізують інформацію наведену у річному балансі, 7 приміток уточнюють зміст статей річного звіту про фінансові результати, 11 приміток розкривають додаткову інформацію, що не наведена у формах фінансової звітності.

Остання група приміток переважно розкриває інформацію щодо ризиків, які виникають в процесі здійснення банківської діяльності та особливостей управління ними. З точки зору повноти та рівня деталізації інформації щодо ризиків банку, найбільш важливим є зміст примітки 37 «Управління фінансовими ризиками». У даній примітці банк описує цілі, політику, процеси та результати управління основними фінансовими ризиками: кредитним, валютним, відсотковим, географічним та ліквідності. Банк також розкриває методи, що використовувались для оцінки зазначених вище ризиків, а також

результати проведеної оцінки.

Працівники департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України у своїх наукових публікаціях регулярно досліджують актуальні аспекти формування фінансової звітності банків. Останнім часом більшість їх публікацій присвячено проблемним аспектам імплементації вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності (далі МСБО та МСФЗ). Зокрема наголошується на необхідності своєчасної підготовки комерційними банками до впровадження нових та перегляду старих стандартів щодо обліку фінансових інструментів [18, 19]. Ключовим у даному процесі є опрацювання нових стандартів спрямованих на заміну МСБО 39. У своїй статті [20] Тетяна Трохименко наголошує на необхідності закріплення у Інструкції №480 чітких вимог щодо параметрів та обсягів висвітлення некількісної інформації у фінансових звітах банку для забезпечення спрощення її розуміння різними групами користувачів.

Далі розглянемо особливості складання та подання *управлінської звітності* банків, яка активно використовується суб'єктами внутрішньобанківського сегменту грошового ринку. Даними суб'єктами виступають центри відповідальності (або підрозділи) банку. Інформаційною основою для складання управлінської звітності виступає управлінський облік. У фундаментальних працях, присвячених дослідженню управлінського обліку, його сутність розкривається на основі аналізу процесу управління та визначення ролі інформації для прийняття ефективних управлінських рішень [1, с. 8-18; 21, с. 8-11].

Управлінський облік забезпечує надходження менеджерам усіх рівнів інформації щодо основних параметрів діяльності компанії, тобто забезпечує зворотний зв’язок між об’єктом управління та менеджером для цілей контролю, аналізу та планування. Особливої актуальності даний вид обліку набуває у процесі управління банківською діяльністю, яка вирізняється високою динамічністю, соціально-економічною значущістю та складністю внутрішньої організаційно-управлінської структури. Ряд публікації вітчизняних та

зарубіжних науковців присвячені проблемам формування у банках ефективної системи управлінського обліку та звітності [2, 3, 12, 14].

У вересні 2007 року Національним банком України затверджено «Методичні рекомендації щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України» (далі – методичні рекомендації) [10]. Необхідно зазначити, що процеси оцінки ефективності, планування, бюджетування, аналізу та прогнозування реалізуються на основі використання форм управлінської звітності, яка переважно формується у розрізі об'єктів управління.

Далі більш детально розглянемо особливості формування управлінської звітності у розрізі основних об'єктів управління комерційного банку – центрів відповідальності. Під терміном «центр відповідальності» (responsibility center) дослідники розуміють елемент фінансової структури суб'єкта господарювання керівники якого контролюють визначені параметри даного елементу та несуть відповідальність за досягнення цільових (планових) значень даних параметрів. У більшості випадків виділяють наступні центри відповідальності: центр витрат (cost center); центр продаж (revenue center), центр прибутку (profit center) та центр інвестицій (investment center). Найбільш розповсюдженими у банківських установах є центри прибутку (profit center), керівники яких контролюють витрати та доходи, а отже можуть безпосередньо впливати на прибуток даного центру відповідальності. Формування управлінської звітності за центрами відповідальності банку дає можливість вирішувати актуальні завдання банківського менеджменту та сприяє забезпеченню ефективного функціонування внутрішньобанківського сегменту грошового ринку.

Враховуючи визначену у методичних рекомендаціях [10] структуру управлінського обліку, можна зробити висновок, що методика оцінювання прибутковості та ефективності діяльності об'єктів управління реалізується за допомогою системи трансфертного ціноутворення. Необхідно підкреслити, що трансфертні ціни також широко застосовуються для складання форм управлінської звітності, що використовуються у процесі планування,

організації, аналізу та контролю діяльності об’єктів управління. Дані ціни встановлюються комітетом з управління активами і пасивами у розрізі валют та строків погашення відповідних процентних активів та зобов’язань. Найбільш економічно обґрунтованим підходом до розрахунку трансфертних цін є їх формування на основі ринкових індикаторів [15].

У розділі IV методичних рекомендації [10] наводяться підходи щодо формування управлінської звітності банків. Ключовою ідеєю складання управлінської звітності є формування певної системи показників у розрізі об'єктів управління. Як зазначалось вище, найбільш поширеним об’єктом управління, у вітчизняних банках, є центри відповідальності.

Складання і подання *статистичної звітності* банків регламентується Правилами організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, які затверджені постановою Правління НБУ №124 від 19.03.2003 року (далі Правила) [13]. Правила визначають перелік та зразки форм статистичної звітності, а також порядок їх заповнення, періодичність складання та терміни їх подання даних до Національного банку України.

Розробниками форм статистичної звітності виступають структурні підрозділи центрального апарату Національного банку України, які відповідно до своїх повноважень та функцій, подають пропозиції про введення нових та зміни до діючих форм статистичної звітності. Для складання форм статистичної звітності використовуються дані фінансового обліку та параметри аналітичних рахунків бухгалтерського (визначених у додатку 2 до Правил).

Банки подають до НБУ більше сімдесяти форм статистичної звітності, які наведені у додатку 1 до постанови Правління НБУ №124 [13]. Дані форми використовуються підрозділами НБУ для виконання поставлених перед ними завдань. Потрібно зазначити, що НБУ не публікує дані форми у розрізі кожного банку, однак наводить отриману з них інформацію в узагальненому вигляді на офіційному сайті та у своїх друкованих виданнях.

Враховуючи сутність інформації, що розкривається у даних формах, а також приймаючи до уваги напрямки їх використання та порядок

оприлюднення, ми структурували форми статистичної звітності у розрізі потенційних користувачів (табл. 2). У даній таблиці усі форми статистичної звітності згруповані у розрізі 5 груп суб'єктів які функціонують на окремих сегментах грошового ринку.

Таблиця 2 – Використання суб'єктами грошового ринку форм статистичної звітності банків

Номер форми	Назва форми
1. Фізичні та юридичні особи, які є клієнтами банку на роздрібному сегменті грошового ринку.	
Форма N 310 (місячна).	Звіт про суми і процентні ставки за наданими кредитами та залученими депозитами.
Форма N310Д (щоденна).	Звіт про суми і вартість кредитів (у процентах річних).
Форма N350Д (щоденна).	Звіт про суми і вартість депозитів (у процентах річних).
2. Банки-контрагенти за операціями на міжбанківському сегменті грошового ринку.	
Форма N 604 (місячна).	Звіт про формування резерву на відшкодування можливих втрат за кредитами.
Форма N 618 (декадна).	Звіт про залишки коштів, що розміщені в інших банках та залучені від інших банків.
Форма N 631 (декадна).	Звіт про структуру активів та пасивів за строками.
3. Інвестори та емітенти боргових цінних паперів.	
Форма N 363 (місячна).	Звіт про цінні папери, емітовані банком, іншу заборгованість, похідні фінансові інструменти, доходи та витрати банку.
Форма N 391 (місячна).	Звіт про стан портфеля цінних паперів.
Форма N 691 (місячна).	Звіт про операції банків з цінними паперами та сформовані під них резерви.
4. Національний банк України.	
Форма N 1Д (щоденна).	Баланс банку.
Форма N 10 (місячна).	Оборотно-сальдовий баланс банку.
Форма N 381 (місячна).	Довідка про залучені кошти та їх залишки на кореспондентському рахунку.
Форма N 611 (місячна).	Звіт про дотримання економічних нормативів та лімітів відкритої валютної позиції.
Форма N 612 (річна).	Звіт про дотримання економічних нормативів на основі консолідованої фінансової звітності.
Форма N 655 (місячна).	Звіт про кількість реструктуризованих кредитних договорів та обсяги заборгованості
Форма N 658 (місячна).	Звіт про заборгованість за кредитними операціями, за якими мали місце прострочення платежів за основним боргом та/або нарахованими доходами.
ФормаN670 (квартальна)	Звіт про двадцять найбільших учасників банку.
5. Суб'єкти міжнародного сегменту грошового ринку.	
Форма N 520 (місячна).	Інформація про курс та обсяги операцій банку з купівлі та продажу безготівкової іноземної валюти та про обсяги операцій обміну (конвертації).
Форма N 522 (щоденна).	Дані про рух коштів на рахунках іноземних банків, відкритих в банках України.
Форма N 536 (місячна).	Звіт про операції з банківськими металами.
Форма N 538 (щоденна).	Інформація про купівлю безготівкової іноземної валюти за дорученням клієнтів банку, інших банків та уповноваженими банками.
Форма N550Д (щоденна).	Розшифрування валютних рахунків.
Форма N 550 (місячна).	Обороти за рахунками в іноземній валюті.
Форма N 552 (щоденна).	Звіт про надходження від нерезидентів та продаж безготівкової іноземної валюти.
Форма N 558 (щоденна).	Звіт про використання купленої безготівкової іноземної валюти уповноваженим банком у Національного банку України
Форма N 1-ПБ (місячна).	Звіт банку про фінансові операції з нерезидентами.
Форма N3-ПБ (квартальна).	Звіт про міждержавний рух капіталів у формі портфельних інвестицій та фінансового лізингу.

До першої групи включено форми статистичної звітності, що можуть найбільш повно використовуватись суб'єктам роздрібного ринку. На роздрібному сегменті грошового ринку найбільш розповсюдженими є депозитні та кредитні операції. Відповідно фізичних та юридичних осіб переважно цікавитиме інформація щодо параметрів даних базових банківських операцій. Дана інформація може бути отримана з форм №310, №310Д та №350 статистичної звітності.

До другої групи віднесено форми статистичної звітності що використовуються суб'єктам міжбанківського ринку. Банки-контрагенти за операціями на міжбанківському сегменті грошового ринку для мінімізації кредитного ризику за міжбанківськими операціями постійно оцінюють кредитоспроможність та ліквідність один одного. З цією метою банк-кредитор може вимагати від банку позичальника надання певних форм статистичної звітності для проведення оцінки його фінансового стану.

У третій групі наведено форми, що можуть бути корисні для інвесторів та емітентів боргових цінних паперів. Результати операцій банку з цінними паперами переважно відображаються у трьох основних формах статистичної звітності банків: N 363, N 391 та N 691.

До четвертої групи нами віднесено ключові форми статистичної звітності НБУ, що переважно використовуються для здійснення банківського нагляду та форми які комплексно відображають результати здійснення активних та пасивних банківських операцій у їх взаємозв’язку. Однак, до цієї групи можуть бути включені будь-які інші форми статистичної звітності НБУ, оскільки усі вони використовуються для забезпечення можливості виконання Національним банком своїх функцій визначених законом України «Про Національний банку України». Банки надають НБУ статистичну звітність за наступними основними напрямками: кредитні та депозитні операції; операції з іноземною валютою та цінними паперами; касові операції; звітність для складання платіжного балансу.

У розрізі окремої банківської установи (на мікрорівні) статистична звітність переважно використовується відповідними структурними підрозділами НБУ для здійснення нагляду за діяльністю кожного окремого

банку та регулювання його діяльності у межах чинного законодавства. На макрорівні (узагальнена в масштабах банківської системи) статистична звітність застосовується для розробки і реалізації грошово-кредитної політики та складання платіжного балансу.

У межах статистичної звітності банки надають значний обсяг інформації, яка розкриває результати здійснення операцій суб'єктами міжнародного сегменту грошового ринку (п'ята група). Періодичність подання і склад форм звітності щодо валютних операцій банку можна визначити із таблиці 2. До даної групи також відносяться форми статистичної звітності, що використовуються для складання платіжного балансу України (1-ПБ, 3-ПБ). У межах даних форм банки надають інформацію щодо операцій з нерезидентами, які впливають на статті платіжного балансу держави.

Проблемні аспекти використання статистичної звітності для забезпечення інформаційно-аналітичної підтримки виконання Національним банком України своїх функцій розглядаються у статті директора департаменту статистики НБУ Віктора Головка [4]. Також у своєму дослідженні автор визначає напрямки удосконалення статистичної звітності НБУ.

Висновки. За результатами дослідження нами встановлено, що основними складовими інформаційного забезпечення прийняття економічних рішень суб'єктами грошового ринку виступають управлінська, фінансова та статистична звітність комерційних банків.

Управлінська звітність є не публічною та відповідно не доступна для більшості суб'єктів грошового ринку. Форми управлінської звітності використовуються виключно менеджерами вищої та середньої ланок для прийняття економічних рішень, які визначають стратегію та тактику діяльності банку та його підрозділів на різних сегментах грошового ринку. Також управлінська звітність безпосередньо використовується суб’єктами внутрішньобанківського сегменту ринку (центрами відповідальності) у процесі перерозподілу ними банківських ресурсів. Даний перерозподіл здійснюється за трансфертними цінами, які забезпечують економічно обґрунтований спосіб його безпосередньої реалізації. Таким чином, трансфертні ціни є ключовим елементом управлінської звітності, що дає явлення про ефективність

функціонування внутрішньобанківського сегменту грошового ринку в окремій банківській установі та визначає можливість формування рівноважного стану на ньому.

Фінансова звітність використовуються суб'єктами як роздрібного так і оптового сегментів грошового ринку. Даний вид звітності є повністю публічним та містить як узагальнені дані (форми звітності) так і деталізовані показники (примітки), що комплексно характеризують фінансовий стан банку. До переваг даного виду звітності можна віднести поступову адаптацію методики складання до вимог МСБО та МСФЗ. Однак істотним недоліком фінансової звітності є значний часовий проміжок (квартал або рік) між періодами складання та проблеми щодо додержання банками вимог по її оприлюдненню.

Найбільш комплексно та детально результати діяльності суб'єктів, що функціонують на усіх сегментах грошового ринку, відображаються у статистичній звітності банків що подається до НБУ. Відповідно даний вид звітності є найбільш цінним з точки зору прийняття своєчасних та виважених економічних рішень щодо здійснення операцій на грошовому ринку. Даний вид звітності є частково публічним: оприлюднюються агреговані дані на сайті та у друкованих виданнях Національного банку. Однак, за потреби банки можуть надавати власні форми статистичної звітності іншим суб'єктам ринку (перш за все банкам-кредиторам) для здійснення окремих операцій на оптовому сегменті грошового ринку.

Список використаної літератури

1. Drury C. Management and Cost Accounting. Fourth edition [Text] / C. Drury. – London: International Thomson Business Press, 1996. – 928 p.
2. Васин А.С. Система управленческого учета в банке [Текст] // Финансы и кредит. – 2001. – № 13. – С. 10-14.
3. Гагаріна С.А. Деякі аспекти організації управлінського обліку в комерційних банках [Текст] // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: Мрія ЛТД, 2002. – Т. 5. – С. 105-109.
4. Головко В. Статистика Національного банку України у світлі сучасних викликів // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 5 – С. 4-9.
5. Губаренко А., Куценко О., Пастухова О. Дослідження інформаційної прозорості банків України в 2010 році // Агентство фінансових ініціатив та Standard & Poor's – жовтень 2010 р.
6. Інструкція про порядок складання і оприлюднення фінансової звітності банків України:, затверджена постановою Правління НБУ від 27.12.2007 р. №480. // http://zakon1.rada.gov.ua.
7. Коренєва О. Г. Організація обліку в банку: навчальний посібник / О. Г. Коренєва, О. В. Мірошниченко, Т. Г. Савченко. - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008. - 273 с. Тема 10 «Організація звітності банку».
8. Корнилюк Р., Шпитко Є. Рейтинг прозорості українських банків // Інтернет-портал Українська правда (Економічна правда) – листопад 2010 р. / http://www.epravda.com.ua/publications/2010/11/22/257461/.
9. Кузьмінська О.Е. Звітність банків: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни — К.: КНЕУ, 2004.— 457 с.
10. Методичні рекомендації щодо організації процесу формування управлінської звітності в банках України, затверджені постановою Правління НБУ від 06.09.2007 р. №324 // http://zakon1.rada.gov.ua.
11. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Фінансові інструменти. Звітність та бухгалтерський облік. Керівництво для користувачів щодо офіційного тексту МСБО 32, МСБО 39 та МСФЗ 7 / ред. С. Ф. Голов. - К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2007. - 584 с.
12. Ольхова Р.Г. Современный банк: от оценки рентабельности до особенностей системы управления доходностью [Текст] // Банковские услуги. – 2001. – № 7. – С. 3-47.
13. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затверджені постановою Правління НБУ від 19.03.2003 р. №124 // http://zakon1.rada.gov.ua.
14. Пришляк Г.В. Проблеми організації банківського управлінського обліку [Текст] // Регіональна економіка. – 2007. – № 2. – С. 204-209.
15. Савченко Т.Г., Макаренко М.І. Система трансфертного ціноутворення в комерційних банках [Текст]: монографія - Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ", 2008.- 238 с.
16. Савченко Т.Г., Грошовий ринок: сутність, структура та інструменти [Текст] // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Зб. наук. праць. – Вип. 31. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – С. 257-266
17. Селезнева В.Ю. Механизм трансфертного ценообразования в многофилиальном коммерческом банке [Текст] // Экономический журнал ВШЭ. – 2002. – № 1. – С. 68-84.
18. Снігурська Л. Огляд змін у МСФЗ щодо обліку фінансових інструментів та формування фінансової звітності, запланованих на 2010-2011 роки // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 1 – С. 44-52.
19. Снігурська Л. Огляд змін у МСФЗ щодо обліку фінансових інструментів та формування фінансової звітності, запланованих на 2011 рік // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 2 – С. 34-40.
20. Трохименко Т. Інформаційне навантаження фінансової звітності комерційних банків // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 10 – С. 56-58.
21. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект [Текст]: пер. с англ. / Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 416 с.

Савченко, Т.Г. Банківська звітність як інформаційне забезпечення прийняття рішень суб'єктами грошового ринку [Текст] / Т.Г. Савченко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2011. – Вип. 32. - С. 373-387.